

УРСУЛА ЛЕ ГУИН
РЕАЛНО И НЕРЕАЛНО. ТОМ 1
КЪДЕ, ЗА БОГА?

Превод от английски: Владимир Германов, 2013

chitanka.info

ВЪВЕДЕНИЕ

ИЗБОР И РАЗДЕЛЯНЕ

Молих много хора — редактори, приятели, трети братовчеди по сребрена линия — да ми помогнат с избора на разкази за този сборник, но никой не се отзова. В такъв случай всички заслуги за добрите попадения и всички упреци за лошите са за мен. Ако нещо, което с право очаквате да е тук, а не е — съжалявам. Наложих се да изключа множество разкази, защото съм написала много.

Първият начин, който открих, да сведа гъмжилото до управляем размер беше: ограничи се до късите разкази. Не новели — въпреки че новелата е любимата ми литературна форма, чудесна дължина, в която можеш да направиш почти всичко, което правиш в един роман, без обаче да използваш толкова много думи. Само че една новела би прогонила три, може би четири къси разказа. И всички те трябваше да бъдат изоставени — през сълзи.

Въпреки това пак имаше прекалено много разкази, така че се наложи да въведа произволни ограничения. Преди всичко избягвах разкази, свързани с новели, които се развиват на Гетен или Анарес и т.н., и разкази, които оформят неразделна част от поредици, чиито части са обединени от герои, среда и хронология, тоест оформят едно почти подобно на роман цяло. Но „Лъвът на Мей“ е много близък с „Винаги у дома“, а три от разказите от „Орсинийски приказки“ са общо взето некомпактна, обхващаща много десетилетия поредица. Е... добре. Последователността е добродетел, докато не започне да те дразни.

Ала въпреки тези ограничения разполагах с достатъчно разкази, за да направя книга горе-долу с големината на краткия оксфордски речник. Поради това разработих строго научни и методологични критерии за селекцията си.

Първият критерий беше: Харесва ли ми разказът?

Отговорът почти неизбежно беше „да“, така че този критерий не беше кой знае какъв. Подобрех го така: Наистина ли харесвам разказа

много? Това вършеше малко повече работа. Получи се доста голям куп разкази, които харесвам много.

После приложих следващия критерий: Как разказът се вписва сред останалите? Той се оказа много труден за прилагане, но все пак с негова помощ елиминирах няколко. По това време вече се появи още един принцип за подбор, под формата на въпрос: Трябва ли да включа този разказ в сборника, защото смятам, че е бил засенчен, че е получил по-малко внимание, отколкото може би заслужава?

Сложна задача. Дали един разказ ще бъде забелязан, зависи от късмет, мода, литературни награди и други неконтролирани фактори. Единственото почти сигурно нещо е, че колкото по-често един разказ се преиздава, толкова по-често ще се преиздава. Познатото се продава. „Девет живота“ е преиздаван повече от всеки друг от разказите ми в продължение на години, а „Онези, които си отиват от Омелас“ (след бавен старт, въпреки че спечели награда „Хюго“) зае водеща позиция и все още препуска щастливо като Сийбискит.

Включих някои разкази отчасти защото исках отново да ги върна в светлината на прожекторите. Повечето от тях, но не всичките, са в този първи том.

И стигаме до втория избор, който трябваше да направя, след като избрах всички разкази за сборника. Трябваше да са в два тома. Как да ги разделя?

Първо си помислих просто да ги подредя хронологично, според това кога са написани. Опитах, но резултатът не ми хареса. В края на краищата ги сортирах в две части, които нарекох „Къде, за бога?“ и „Външен космос, вътрешна земя“.

Мисля, че двете заглавия са достатъчно описателни и не се нуждаят от повече обяснения. Някои хора биха определили първия том като „земен“, а втория като „научна фантастика“, но ще сгрешат. Всички научнофантастични разкази са във втория том, но далеч не всички разкази от втория том са научнофантастични по каквито и да било критерии. Ще говоря повече за това във въведението към втория том. Нека сега открием къде, за бога, отиваме.

РАЗКАЗИТЕ В ТОЗИ ТОМ

Когато бях втора година в колежа, налучках или открих, или измислих страна в Централна Европа, наречена Орсиния. Орсиния ми

осигури вход в литературните измислици. Даде ми терена, пространството, от което се нуждаех. Пишех реалистични разкази (буржоа — САЩ — 1948 г.), защото реализмът беше това, което се предполагаше, че един сериозен писател ще пише според правилата на модернизма, който пък беше постулирал, че нереалистичната литература, ако не е чисто и просто детска, е боклук.

Бях много сериозна млада писателка. Никога не съм имала нищо против реалистичните романи и харесвам много от тях. Не съм теоретик и все още не опитвах да подлагам на съмнение или да споря с това произволно ограбване на литературата, но скоро осъзнах, че теренът, който то предлага на моя персонален талант, е малък и каменист. Трябваше да откроя своето място другаде.

Орсиния беше пътят, прокаран между актуалността, която се предполагаше, че би трябвало да е единствен обект на художествената литература, и безпределните владения на въображението. Намерих страната, нарисувах картата, написах разкази за нея, написах два романа за нея, единият от които по-късно беше издаден като „Малфрена“, и я посещавах с радост от време на време в продължение на много години. Първите четири разказа от този том са „Орсинийски приказки“, а първият от тях, „Братя и сестри“, беше първият разказ, написан от мен, за който знаех, че е добър, че е какъвто трябва и възможно най-близо до целта. Тогава бях на двацет и пет.

След разказа „Отключване на въздуха“, написан през 1990 г., нямам никаква вест от Орсиния. Мъчно ми е, че не чувам какво става с моите хора там.

Не мисля, че „Дневникът на розата“ се случва в Орсиния, по-скоро ми напомня за някъде в Южна Америка, но главният герой носи орсинийско име.

Към края на шейсетте, когато най-накрая започнаха да публикуват разказите ми, бях съвсем сигурна, че реалността най-добре се изобразява косо, отзад напред или като въображаема страна, а също, че бих могла да пиша за всяко място и за всичко, което искам. С надежда, макар и не с очакване, някой някъде да го публикува.

Можех дори да пиша реализъм, ако исках.

Разказите „Текстове“, „Сомнамбули“ и „Длан, чаша, раковина“, и трите от сборника „Морски път“, развиват действието си в Орегон от наши дни, в полудегизиран крайбрежен град, който наричам Клатсанд.

Героят на „Посоката на пътя“ все още живее край шосе 18, близо до Макинвил в Орегон. „Момичета от Бъфало“ се случва във високата пустиня на Източен Орегон. „Етер или“ се движи между сухата източна страна на щата и зелената западна страна по един спокоен, невероятен, самоуверен начин, който, струва ми се, е нещо, което научих от петдесет години живот в Орегон.

„Бялото магаре“ като че ли е в сънувана Индия, а „Арфата на Гуилан“ е някъде на границата на един изфантазиран Уелс. Местоположението на разкази като „Водата е широка“ и „Изгубените деца“ е без значение, освен че е в Америка — отражение на момент от времето на Америка. „Лъвът на Мей“ е в долината Напа, Калифорния, където прекарвах безкрайните лета на детството си, а „Четири и половина“ е в Бъркли, където отраснах.

„Четири и половина“ е чист реализъм, но в донякъде необичайна форма. По време на едnodневен семинар в Сан Хосе разменихме групите си с преподавателя по поезия — следобеда той пое моите автори на проза и ги накара да пишат поезия, а аз взех неговите поети, които трябваше да науча да пишат разкази. Вдигнаха голяма олелия — поетите винаги го правят. Не, не, аз съм поет и не е възможно да пиша разкази! Казах: о, да, можеш и още как. Давам ти имената на четирима души и ти давам отношенията помежду им. Ти ги поставяш заедно на определено място, наблюдаваш ги известно време, и виждаш, че отношенията им постепенно ще ти дадат началото на история. (Измислях всичко там, на момента.) Имената на четиримата герои, които им дадох, бяха Стивън, възрастен мъж с известен авторитет, Ан, млада, без авторитет, Ела, възрастна, без голям авторитет, и Тод, млад или много млад, без никакъв авторитет.

Една храбра поетеса се прибра у дома и изпълни задачата. Изпрати ми разказа си и беше добър. Аз се прибрах у дома и също изпълних задачата осем пъти с тези четири имена (плюс още няколко, като Мари и Бил). Изпратих резултата на „Ню Йоркър“. Там проявиха добрина и публикуваха материала. Обратната информация, която получих, показва, че много читатели бяха положили сериозни усилия да вкарат осмината Стивъновци в един Стивън, осемте Ели в една Ела. Няма как да стане обаче. Осемте кратки разказа от „Четири и половина“ са за трийсет и двама различни хора, трийсет и двама различни герои, плюс, понякога, Мари и Бил. И осемте разказа са за

сила, идентичност и взаимоотношения. Някои теми и образи се повтарят в тях и се преплитат. И всички се случват в четири и половина следобед. Все още съм доволна от изпълнението на задачата си.

Урсула К. Ле Гуин, август 2012 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.